

Balandis 1918 m.

№ 4 (74).

ATETTY

Turinys.

I. REDAKCIJA: Nepriklausoma Lietuva.	63
II. A. J: Jaunimo domei.	69
III. A. JUŠKA: EDMUNDAS STEPONAITIS.	75
IV. K. BIZAUSKAS: Raštijos bei literatūros teorija.	78
V. KELMIS. Taika. (Eilės).	87
VI. KELMIS. Vasaros rytas. (Eilės)	88
VII. LIETUVIS. Alpių kelias.	89
VIII. A. J. iš A. N. Maikovo	89
IX. Lietuvoj likusiems Ateitininkams.	90
X. M-ls. P. A. a. draugo Adomo Pakalnio atminimui.	91
XI. DRAUGE. Draugėms—moksleivėms žodis.	92
XII. BIBLIOGRAFIJA.	95
XIII. „Motinėlei paankajo.	95
XIV. Redakcijos atsakai	96

Antru atveju spausdinama Lietuvos jaunimui maldaknygė

MELSKIMĖS

Sustatė Prelatas A. Dambrauskas

Įvairiomis kainomis, pagal aptaiso.

Užsisakant meldžiama aiškiai pažymėti, kiek egzempliorių tos maldaknygės norima imti merginoms ir kiek vaikinams.

Šv. Kazimiero Draugijos knygyno vedėjas
A. Kniukšta.

Kas ir iš „Ateities“ redakcijos paskolinęs
1912 m. „Ateities“ kompleta
meldžiame jį sugražinti arba bent atsiliepti.

BALANDIS 1918 METŲ.

T. VII.

ATEITIS.

№ 4.

Nepriklausoma Lietuva.

Pernykščios „Ateities“ kovo n. je buvo idėtos A. Dailydės eilės „Lozorius“, kuriose, sekant evangelijos tekstu aprašyta Lozorius iš numirusių prikėlimo stebuklas. Baigėsi šios eilės šiom dviem strofom:

Stebuklai Viešpaties malonės,
Kas jusų nustatys ribas?..
Jis kel' netik negyvus žmonės,
Bet ir apmirusias tautas...

Ir tu atgijus nepražusi,
Užimsi vietą tarp kitų,
Jei to verta stebuklo busi,
Lietuva, Lozoriau tautų!..

Pranašautasai čia stebuklas, praslinkus nedaugiau kaip metams, to pat kovo 23 d. štai jau įvyko. Lietuva paskelbta ir augščiausios vokiečių valdžios pripažinta nepriklausoma valstybė. Pranešta apie tai Šv. Tėvui, netrukus bus pranešta ir kitoms pasaulio valstijoms — ir galima tikėtis, — Lietuvos nepriklausomybė bus pripažinta visur teisėtai įvykusiū faktu.

Apie tą Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą Berline tam tikri oficialiai pranešimai buvo savo laiku paskelbti visuose mūsų laikraščiuose. „Ateities“ skaitytojams be abejo jie jau žinomi. Tečiaus, kadangi ateity daug kam teks į juos gal nesyki atsišaukti ir vienas ar kitas tų pranešimų sakiny s žodis į žodi užcituoti, o kituose laik

raščiuose jie bus sunku surasti, taigi ir dedame žemiau ištisą tų pranešimų tekstą, imdami jį iš „Vienybės“ 10 ir 11-jo š. m. n-rio. Štai tie pranešimai:

Lietuvos valstybės pripažinimas.

Berlinas 23 kovo. Valdiškai. WTB.

Lietuvos Tarybos atstovai, kaip jau šiandiena pranešta, apsilankė pas poną valstybės kanclerį, prašydami nuo Vokietijos vyriausybės lietuvių tautos vardu pripažinti Lietuvos valstybės savystovybę. Pono valstybės kanclerio duota toks atsakymas:

„Vardu ir įsakymu J. D. ciesoriaus, kaip Vokietijos valstybės teisėto atstovo, turiu Tamstoms pranešti:

kadangi Lietuvos krašto Taryba, kaip pripažintoji lietuvių tautos atstovybė 11 gruodžio 1917 metų yra paskelbusi atstatymą Lietuvos kaip nepriklausomos valstybės, susijungusios su Vokietijos valstybe nuolatinio tvirtu ryšiu ir sutartimis, butent: kariuomenės susisiekimo, muitų ir monetos dalykuose ir valstybei atstatyti prašė apsaugos ir pagalbos Vokietijos valstybės, kadangi dabar ligšiol buvusieji Lietuvos valstybiniai sąryšiai paliuosuoti tapo, tatau šiūomi Vokietijos valstybė pripažįsta Lietuvą liuosa ir nepriklausoma valstybė pamatais paminėtojo Lietuvos Tarybos 11 gruodžio 1917 m. pareiškimo. Vokietijos valstybė yra pasiryžusi užtikrinti Lietuvos valstybei prašomą apsaugą ir pagalbą, tą valstybę atstatant, ir susitarusi su Lietuvos gyventojų atstovybe vartos reikalingų priemonių. Taipogi bus pasirupinta nustatymu sąjungos sąlygų su Vokietijos valstybe ir sudarymu jai pramatytų ir reikalingų sutarčių. Ciesoriškoji Vokietijos vyriausybė laikosi tos nuomonės, kad darant sutartis reikia žiūrėti reikalų ir Vokietijos valstybės ir Lietuvos, ir kad Lietuva dalyvaus nešime karo sunkenybių, kurios tarnauja taipogi jos paliuosavimui.

Tam tikras formalis pripažinimo raštas Lietuvos Tarybai bus išduotas“.

Atsakyme paminėtasis Lietuvos Tarybos nutarimas 11 gruodžio 1917 taip skamba:

„Lietuvos Taryba, kuri krašto ir užsienio lietuvių yra pripažinta vienintėle įgaliota lietuvių tautos atstovybe, remdamos pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18—23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą Lietuvos val-

stybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

■ ~~■~~ Tą valstybę kuriant, jos reikalams ginti taikos derybose, Lietuvos Taryba prašo Vokiečių valstybės apsaugos bei pagalbos. Atsižvelgiant į gyvus Lietuvos interesus, kurie privalo netrukus sueiti į artimus ir patvarius santykius su Vokiečių valstybe, Lietuvos Taryba stoja už nuolatinį tvirtą sąjungos ryšį su vokiečių valstybe, kuris turėtų būti įvykintas visų pirma militarinės bei susisiektimo konvencijos ir maito bei monetos sistemos bendrumo pamatais“.

Atstovai dabar grįš Lietuvon savo tautiečiams pranešti, kaip jiems pavyko jų pasiuntinystė.

Lietuvių atstovybė pas valstybės Kanclerį.

Atsilankiusi Berline Lietuvių Tautos Tarybos atstovybė, susidedanti iš Tautos Tarybos pirmininko A. Smetonos (Vilnius), abiejų vicepirmininkų — dr. Jurgio Šaulio (Vilnius) ir Staugaičio iš Panemunio ties Kaunu, ir iš prisiekusio advokato Vileišio (Vilnius), šiandiena 11 val. buvo priimta valstybės kanclerio. Atstovybė įteikė valstybės kancleriui šį Lietuvių Tautos Tarybos nutarimą:

Kaizerinei Vokietijos valdžiai.

Lietuvos Taryba, kaip vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąją tautų apsisprendimo teisę ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18—23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą demokratiškais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiaus susauktas steigiamasis seimas, demokratišku budu visų jos gyventojų išrinktas.

Lygiu budu pareiškia Taryba, kad ji stovi už sudarymą santykių tarp Lietuvos ir Vokietijos valstybių taip, kaip jie yra formuluoti Tarybos 1917 metų 11 gruodžio nutarime.

Lietuvos Taryba, pranešdama apie tai Kaizerinei vokiečių vyriausybei, prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Lietuvos Tarybos vardu įgaliuotoji atstovybė.

Dr. J. Šaulys, J. Staugaitis, Jonas Vileišis.

Vokietijos kaizeris į lietuvius.

Berlinas 26 kovo.

Delei pripažinimo nepriklausomos Lietuvos valstybės lietuvių atstovai pasiuntė J. D. kaizeriui tokią pagarbos telegramą:

Jo Didenybei Vokietijos Kaizeriui, Didžioji Vyriausioji Buveinė.

Pirmininkas ir atstovai Lietuvos Tarybos, kuriai šian dieną ponas valstybės kancleris pareiškė Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą, drįsta išreikšti Jusų Didenybei kuogiliausia i atjauimą ir neišdildomą padėką už tai, kad didelė galinga Vokietijos valstybė suteikė liuosybę lietuvių tautai, amžiais taip sunkiai kentėjusiai, ir jos nepriklausomybę kaip pirmoji valstybė pripažino. Mes džiaugiamės tikėdamiesi, kad Vokietija ir Lietuva, kaip ištikimi kaimynai bendrai darbuosis taikiam atstatymo darbui.

Pirmininkas *Smetona*.

Atstovai: *Šaulys. Staugaitis. Vileišis*.

Į tai gavo lietuvių atstovai tokį Augščiausiąjį atsakymą:

Pone Prezidente Smetona! Už telegramą, man įteiktą delei pripažinimo nepriklausomos Lietuvos valstybės išreiškiu mano padėką Tamstai, Pone Prezidente, ir lietuvių atstovybės sąnariams. Džiaugiaus, kad mano kariuomenės laimingas žygis paliuosavo Lietuvą iš Rusijos jungo ir davė man galimybės atstatyti Lietuvą kaip liuosą nepriklausomą valstybę. Tokiu budu po ilgos sunkios gadynės atėjo galas suvaržymų jos tautinio gyvenimo. Tvirtai tikiuosi, kad Lietuva kaip valstybė greitai pražys, ir kad artimi santykiai, kurie toliau ją turi rišti su Vokietijos valstybe, jos plėtojimąsi užtikrins ir palaikys.

Vilhelmas I. R.

Vokiečių-lietuvių draugija.

Berlinas, 26 kovo. Kovo 24 d. vokiečių-lietuvių draugija surengė Lietuvos Tarybos atstovams Adlono viešbutyje pusryčius, į kuriuos buvo pakviesta įvairūs vyriausybės atstovai. Tarybos pirmininkas Smetona iškėlė pasveikinimą kaizeriui.

Pralotas Olšauskas gėrė už sveikata valstybės kanclerio, ponų Falkenhauzeno ir Nadolno. Ponas Meištačiū, kaip atstovas lenkų dvarininkų Lietuvoje, sveikino įsikurimą Lietuvos valstybės ir pabrėžė, kad visi Lietuvos piliečiai be tautystės skirtumo turi susijungti išrišimui priešais stovinčio svarbaus uždavinio. Baronas Ropas aiškino, kad Lietuva tikrai ankštai prisišlijusi prie užtariančios Vokietijos gali laimingai plėtotis, ir pabaigė savo prakalbą pasveikinimu Hindenburgui ir Liudendorfiui.

Tuo budu lietuviai per savo atstovus pasirodė prieš vokiečius, kaip savita tauta, norinti nustatyti savo ateitį ne sulyg savo senovinių „globėjų“ rusų ir lenkų nurodymų, bet gera savo valia, pati remdamosi vien savo tautiškais, ekonomiškais ir politiškais interesais. Lietuviai pasakė norį but gerais vokiečių tautos kaimynais, ištikimai palaikyti užmegztus santykius ir bendrai darbuotis „taikiam atstatymo darbui“. Tame svarbiausiame laisvos nepriklausomos Lietuvos atstatymo darbe tariamės visi „Ateities“ skaitytojai užims vieną iš pirmųjų vietų, ir, kaip tikri Lietuvos vyčiai, savo pasišventimu, dora ir darbštumu patrauks prie to švento darbo ir visą mūsų visuomenę. Duok Dieve, kad tai galėtu kuogreičiausiai įvykti.

Redakcija.



Jaunimo domei.

Praktiškos išvados iš a. a. E. Steponaičio dvasinės evoliucijos.

Gyvybė brangus daiktas, bet netvirtas. Nedaug jai bereikia, kad taptu sunaikinta. Naikina ją ir negyvos gamtos jėgos, ir gyvi sutvėrimai. Visas organiškas pasaulis — tai didžiulis mušio laukas, kuriame nuolat eina karštas visų su visais karas *bellum omnium contra*

omnes. Vabalai ėda medžių lapus bei vaisius, vabalus gaudo paukščiai, paukščius — žudo kiti paukščiai, gyvulius — skernagiai žvėrys, pagalios ir patis žmonės nesiliauja žude vienis kitus įvairiais būdais, iš kurių žinomiausias ir net teisėtu laikomas yra karas. Taigi niekas negal but tikras, kad syki žemei gimes, susilauks ramios senatvės ir naturalės mirties, ir išlaikys lig galui savo kūną sveiką, nesugadintą, nesužeistą. Nes kiek yra įvairių nuodų, užkrečiamų ligų, šaudomųjų, kertamųjų, duriamųjų ginklų — tiek yra žmogaus kūno gyvybei pavojų.

Neapdrausta nuo pavojų ir žmogaus dvasios gyvybė. Čia tų pavojų, galima sakyti, net dar daugiau. Ypač jaunimo dvasios gyvybei daug kas gresia. Blogi pavyzdžiai, blogi paveikslai, blogos knygos, blogi pašnekėsiai, blogos draugystės, blogi asmeniškai palinkimai bei įpročiai gali ne syki jauną, išpudingą, bet neprityrusią berniuką ar mergelės sielą, ne tik užkrėsti pavojinga dvasios liga, bet ir tiesiog dvasiškai ją nužudyti.

Kad tai ne tuščias spėjimas bet tikra realybė, geriausiai parodo mums, kad ir a. a. E. Steponaičio gyvenimas, apie kurį šiame n-je ras skaitytojai žemiau atskirą paminėjimą. Sis per anksti pasimiręs gabus vaikiną štai kaip yra pats nupiešęs vidurį dvasios stovį pirmame savo jaunystės periode:

... Iš pat mažumės aš nerodžiau didelio prisirišimo prie katalikybės, apskritai prie religijos, ir, atvažiavus man Kauną, po draugų įtakme tasai indiferentizmas sustiprėjo, pavirto neapykanta visa to, kas lietési religijos, kas tik nors mažiausiai ją kvėpė. Prie to da prisidėjo akla socializmas. „Aklu“ vadinu dėlto, kad aš net nežinojau, kas jis toks. Man rodės, kad jis — tai tik religijos neapkentimas ir dainavimas Marselijietės. Vienu žodžiu tapau, kaip pats save vadindavau, — pesimistu-ateistu, (pridėkite — „rugusiu“ ir t.t., kadangi aš nesupratau dargi nė tikros prasmės pesimizmo, ateizmo), ir mano „amų laikų“ paveikslas nupieštas ¹⁾).

Su pagirtinu atvirumu nurodė čia jaunas mūsų dainius tris svarbiausius savo dvasios priešus: atšalimą prie religijos, draugų įtakmę ir socializmą. Iš prigimimo nemaldininkas, E. Steponaitis Kaune dar labiau prie religijos atšala: draugų įtakmę tą atšalimą padaro dar stipresniu bei

¹⁾ Sk. E. Steponaičio Raštai, 67 pusl. Visi pabraukimai — mūsų. Red.

žymesniu: patįs nelankydami bažnyčios, nebeidami išpažinties, laikydami save pažangiais, susipratusiais, pirmieiviais, jie, žinoma, savo pavyzdžiu patraukė ir nenusistovėjusį jauną dainių: skambūs obalsiai: luosybė, dvasiškų pančių sutraukymas, padarė savo, ap-uko neišmankštiną mūsų rašytojo protą — ir jis virto tikru indiferentistu religijoj. O kadangi religijos išdižadėjimas, kaip grynas neigimas, sveiko proto paprastai nepatenkina, tat nepatenkintas buvo savo religijiniu indiferentizmu ir E. Steponaitis. Jis ieškojo ko nors pozitivaus, kas galėtu jam paneigtoją tikybą užvaduoti, ieškojo kokio nors naujo tikėjimo, — na ir galop nesurado nieko geresnio, kaip socializmo obalsį, kuriuo, lyg kokia patogia skraiste, dangstėsi ir jo draugai pirmieiviai. Kas yra tasai jaurimo tarpe mada virtęsis socializmas, jis visai nei nesuprato, bet kadangi jautės negalįs gyventi be tikėjimo, taigi ir buvo įtikėjęs į socializmą kaipo religijos surogatą (Ersatza). Bet tas jo naujas tikėjimas, kaip pats atvirai prisipažįsta, buvo „aklas“, nes tiešą sakant, jis ir pats nežinojo, dėlko senąją katalikišką pasaulėžvalgą, pakeitęs nauja socialistiškąja. Jis tik jautės, kad tapęs socialistu privalas neapkęsti katalikų religijos. Neapkentimas religijos priveda jį galop ir prie neapkentimo Dievo. Jis tampa ateistu-bedieviu. O ištaręs syki, kad Dievo nėra, jis daro ir tolesnę iš čia išvadą: nėra nei jokių idealų, nėra gyvenime ir pasauly nieko gera, nieko kas vertėtu branginti, gerbti. Tatai draug su tuo virsta jis ir pesimistu, visu kuo nepatenkintu, „rugusiu“. Galop prie na logiškai įsitikrinimą, kad žmogaus gyvenimas žemėje netur jokios vertės, — ir kad todėl visai neverta nei gyventi. Ši savo dvasios stovį jis toliaus šitaip charakterizuoja:

Kaip matai, Tamsta, mano „pirmojo“ perijodo (aš tuos metus vadinau „pirmuoju“ mano intelektualės evoliucijos, gyvenimo perijodu) religijos pamatiniu dogmatu, principu buvo tikėjimo neapkentimas, vardan... biesas žino keno; aš ir dabar nepajiegiu nieko suvokti tuose „senovės chaoso likučiuose“, kaip išsitarė Tintčėvas...

Tuomet užeidavo dagi minutės, kuomet aš norėjau su visu kuo užbaigti...

Vadinas pats religijos neapkentimas buvo niekuo nepamatuotas, aklas. Nežinia, vardan ko a. a. Edmundas buvo

pamynęs senąją religijos šventenybę nežinia vardan ko buvo įtikėjęs į naują socializmo dogmatą.

Zemesnio proto ir budo jaunimas taja akla krikščionystės neapykanta ir tuo „aklu“ socializmo priėmimu dažnai ir tenkinasi. E. Steponaičiui tai atrodė nelogiška. Supratęs kad jis tikėjimo neapkenčia „vardan... biesas žino keno“, jis stengė savo atsinešimą į krikščionystę pateisinti. Taigi išgirdęs, kad Tolstojus skelbia naują krikščionystės supratimą, ima skaityti to rašytojo veikalus.

Tiesa, randa ten krikščionystę be Kristaus, be dogmatų, gryną tuštumą, bet patį evangelijos žodžiai, kad ir iškraipyti Tolstojaus, daro įspūdžio į jautrią Steponaičio sielą. Kristaus mokslas pusteri į jį paguoda ir sutaikina su gyvenimu. Jaunas dainius nusikrato pesimizmo ir įgauna tikėjimą į Dievą, Iš ateisto-pesimisto virsta tikinčiu deistu.

Susipažinimas su Solovjovo veikalais atidaro E. Steponaičiui naujus dang platesnius minties akypločius. Jis pradeda suprasti, kad Tolstojaus bei deizmo Dievas—kaipo šalto protavimo abstrakcija, negal žmogaus sielos troškimų patenkinti, kad tikru Dievu tegali but tik gyvas, jaučiąs ir mylįs krikščionių Dievas. Gilus teologiskai-filosofiskas Solovjovo mokslas apie Dievą, kaip jį supranta visuotinoji Krikščionių Bažnyčia, atvėrė galutinai E. Steponaičiui akis ir jis pamatė, kad niekinamas lig šiol jojo tėvelių tikėjimas nėra toks tamsus ir absurdiškas, kaip jam iš pradžių atrodė, kad gilesnis mokslas sugeba jį pateisinti, ir išrodyti jo atitinkamybę tiek žmogaus proto, tiek širdies teisingiems reikalavimams.

Ypač didelį įspūdį padaro į E. Steponaitį Solovjovo eilės: „Biednyj drug, utomil tebia put“. Jose pamatė mūsų dainius poetiškai nupieštą savo dvasios stovį. Labiausiai įsmego jo širdin pastaroji tų eilių štrofa:

Smiert' i vriemia cariat na zemlie,—
Ty vladykami ich nie zovi;
Vsio kružas' iščezajet vo mglie,
Niepodvižno liš solnce liubvi.

Tos eilės kaip žaibu nušvietė mūsų dainiui pamatinę gyvenimo tiesą: jis suprato, kad gyvenimo tikslas yra meilė, o ne neapykanta.

Taigi jis ir pabrėžė šį giliai poetišką tų ailių ko-
mentorų:

Ir plaukė garsai nakties tylumoje, atsiliepdami aidu žmonių širdyse:

Nepodvižno liš solnce liubvil

Ir atsidėjęs klausėsi kudikis, žiurėdamas gynom akim, gododamas
godele...

Ir klausės vaikas, ranka pasirėmęs, kupinas meilės, sviesiųjų
žadėjimų...

Ir klausės žmogus subrendusios minties, kupinas prityrimo...

Ir klausės senis, kryžiaus, ženklą darydamas, galvą linguodamas ir
šnabždendamas: Amen...

Nepodvižno liš solnce liubvil...¹⁾

Neapykantos pagautas mūsų dainius atsitraukia nuo
Dievo, meilėje jis atranda kelią, kuriuo ir sugrižta prie
Dievo. Neapykanta buvo ji nuvedus beveik prie nusižudymo,
prie mirties, meilė veda jį prie atsikėlimo ir gyvenimo.

Kaip tas dvasinis atsikėlimas jame įvyko, jaunas
dainius neaprašė; pažymėjo tik, kad to „prisikėlimo api-
pasakojimui“ jam „truksta žodžių“...²⁾

Ko čia garbus nabašninkas aiškiai nepasakė, nesunku
bus ir patiems skaitytojams įspėti. Dvasinio jo atsikėlimo
paslaptis gludi tame, kad jis mylėjo tiesą ir jos jieš-
kojo. O kadangi šv. Rašto pasakymu kas jieško tiesos,
ją ir suranda, tai nenuostabu, kad ir a. a. Edmundui pa-
vyko galutinai jį, Dievui padedant, surasti. Šiame tiesos
jieškojimo darbe padėjo jam du rusų rašytojų: Tolstoj'us
ir Solovjovas. Tai pripažįta ir pats mūsų dainias, ra-
šydamas:

Tolstojus darodė man, kad meilė ir tik meilė, gali reformuoti so-
cijalų tautų gyvenimą, kad tikrai gyvastis ant gyvasties turi teisę. Solovjovas
savo veikaluose darodė man tą patį ir be to išaiškino daugelį tai, ką
Tolstojus „piktžodžiavimu“ vadina. Taigi mano dvasios revoliucija, mano,
galiu tarti, „prisikėlimas“ gyvenimop—lygia teise abiem priklauso¹⁾.

Tai reiškia, jog iš Tolstojaus išmoko jis buti žmogum,
altruizmo gerbėju, iš Solovjovo—buti krikščioniu, Kristaus
pasekėju.

Tuo budu iš „surugusio“ ateisto-pesimisto, tapo vėl
tikinčiu ir praktikuojančiu kataliku, sugrižo prie savo tė-
velių tikėjimo, kuriame ir persiskyrė su šiuo pasauliu.

¹⁾ Sk. E. Steponaičio Raštai, 69 psl. ²⁾ Ten pat.

¹⁾ Sk. Steponaičio Raštai, 69 p.

Trumpai pagyvenęs, žinoma, ne ką galėjo a. a. Edmundas nuveikti, nedangiausia ir raštų jis bepaliko. Tečiau jo gyvenimas nedingo be pėdsakų. Del nuopuolimo buvo jis nupuolęs, kaip ir daugelis mūsų jaunimo, bet draug pasižymėjo jis tuo, ko toli ne kiekvienoje sieloje randame — butent nemėgimu savo nuopuolio ir rimtu jėškojimu dvasinio atsikėlimo ir kelio vėdančio prie jo. Atšalęs prie tikėjimo, išsižadėjęs net Dievo, jis nesidžiaugia taja pasidarusia jo sieloje tuštuma, jis nepaliauja augstesnės tiesos jėškojės, lig ją galutinai suranda. Ir suradęs, jos jau nebeapleidžia.

Kadangi suklysti yra žmogiškas dalykas, kadangi tie patys trys priešai: atšalimas prie religijos, draugų įtekmė, socializmo skambus obalsis nepaliovė veikę po šiai vienai mūsų gyvenime, taigi kiekvienas ateitininkas bei ateitininkė tegu iš anksto apsišarvoja tam tikrais dvasios ginklais, kad neliktu nuveikti kovoje su augščiau minėtais trimis priešais.

Geriausiu ginklu nuo atšalimo prie religijos yra karšta malda, deras gyvenimas, dažna išpažintis ir šv. Komunija. Norint išsisaugoti blogos draugų įtekmės, reikia nebūti lengvabudžiu ir lengvatikiu, nereikia pirmam išgirstam gražiam obalsini akiai tikėti, reikia pažiūrėti, kuo jis pam tuojamas, ir kuo išrodomas. Mainyti savo nuomonę bei įsitikinimą, neturint rimtų išrodymų, — butu nerimta, nesąžininga ir nemoralu.

Ypač nereikėtų jaunimui užmiršti, kad ne visa, kas vadinama nauja, ir yra nauja. Naujos pasaulėžiūros, naujaisi obalsiai, dažnai pasirodo labai seni, daug kartų senovėj skelbti ir daug keno prityrimu išmeginti. Ir ateizmas ir socializmas, ir racionalizmas ir pesimizmas, kurie buvo sužavėję koki laiką a. a. E. Steponaitį savo neva naujumu, ištikrųjų yra persenusieji dalykai. Tatai jo klaida teesie mums pamokymu. Gerai jis padarė iš tos klaidos sugrįždamas prie senos tikybos, mes padarykim da geriau į anas jo klaidas visai neklimpdami. O jei jau butumėm daugiau ar mažiau įklimpę, stengkimės eiti a. a. Edmundo keliais, jėškokime karštai tiesos, nesitenkinkime gryna negačija, mąstykim, skaitykim gerus raštus, stengkimės, pažinti Kristaus mokslą, o tuomet ir mes prieisime galop be abejo

prie to pat rezultato, prie kurio yra priėjęs jaunas mūsų dainius — t. y. prie amžiais išmegintos, senos mūsų tėvų tikybos katalikystės, turinčios Kristų savo pamatu ir Kristum gyvuojančios. Čia tai rašime netik kelią prie tiesos, bet ir pačią visuotiniausiąją tiesą ir patį tikrąjį gyvenimą.

A. J.



EDMUNDAS STEPONAITIS.

(25 metams nuo gimimo paminėti).

„Tik mes nedaug tų žvaigždelių teturim;
Gesta ir tos, mus apleidžia.
Mes gi nuliūdę į vietą jų žiūrime:
Kur jūs? ... Ir skausmas mus žeidžia“.

M. Vaitkus.

(„Margumynai“ p. 70).

Dviejų rūšių yra žmonių darbininkų. Vieni ir dauguma diena iš dienos vargsta ant juodosios žemės-motinėlės. Knaiso ją ir purena jos paviršių, rengdami dirvą pasėliui. Knibžda jie, it skruzdėlės, renka maisto išteklius žiemai. Užaugusį pasėlį piauna, veža, kulia, mala ir pagalios patys valgo ir kitiems duoda. Kiti dirba dvasios dirvoje: aiškina dvasios apsireiškimus, žmogaus gyvenimo tikslą, veda visus prie jo, rengia peną dvasiai; aplamai daro tatau sielai, ką pirmieji kūnui. Mes pripažįstame, kad svarbesnė žmogaus dalis — jo siela. Taigi jai labiausiai reikia rūpintis, daugiau dirbti jos reikalams. Tačiau žmonijoje yra priešingai: kūno reikalams dirba milijonų šimtai, sielos gi vos tūkstančiai. Žinoma, jiems daug labai darbo; ir kiekvienas panorėjęs dvasiškoje dirvoje dirbti, galės tai padaryti, — čia reikia ypatingų gabumų. Todėl, kiekviena, tautą ypatingai gerbia tokius darbininkus, kurie šio ar tokio būdu yra dirbę dvasios dirvoje. Mes, lietuviai, tokių darbininkų turime nedaugiausia. Iš tos tai priežasties mes privalome juos ypatingai gerbti.

Dvasios dirvos parenti buvo bepradedęs mūsų jaunas rašytojas Edmundas Steponaitis. Tik negailestinga mirtis pa-

kirto jam kelią. Ši-met sueina, kaiptik 25 metai nuo jo gimimo. Kad truputėlį pagerbus jį, prisiminkime trumpai jo biografiją, ir pasistengkime sekti jo geruosius privalumus.

Kas nori plačiau apie jį sužinoti ir jo raštelių pasiskai-tyti teskaitie: „Edmundo Steponaičio raštai. Tvarkė L. Gira. 1912 m.“. Aš irgi iš ten pasisėmiau žinelių.

E. Steponaitis gimė 1892 m. 28 vasario Sintautose Su-vaiku gub. Baigė Šakiuose dviklasę mokyklą ir buvo benoris stoti Veiverių seminarijon, bet tuo laiku pradėjo darbą S. Ba-naičio spaustuvė Kaune ir Edmundas stojo ten, kaipo raidžių rinkikas. Prie spaustuvės jis išbuvo lig 1908 m., kuomet pa-vasarį buvo šuns aprietas. Važiavo gydytus Vilniun. Mirė 19 rugpiūčio 1908 m. smagenų liga apsirgęs. Taip atrodo trum-pai jo biografija. Dabar pažvelgsime į jo psichiką.

Bene svarbiausioji jo ypatybė buvo rimtumas. Nežiūrint tokio jauno amžiaus, kaip kad 14—15 metų, jis būdavo dažnai už daugelį suaugusių vyrų rimtesnis, retai telankydavęs pasi-linksminimus, skaitydavęs rimtas knygas, kitas net studijuo-davęs. Mėgęs ypatingai astronomiją. Į pinigus žiūrėdavo kaip į kokius menkniekius, nes namiškių prašo, kad „pinigų ir kitų panašių „glupasčių“ nesiūstų“; nevalgydavęs mėsos. Vienok mokėdavęs reikale ir juokais kalbėti. T. a., laiške rašytame pas draugę E. iš Vilniaus skaitome:

Knygų man nereikia, delto, kad aš senai savo Buniną skersai ir išilgai, ir dabar vaikščioju skaityklon (prie tos progas dovanokite man, kad aš nepriėmiau Tamstos pasiūlymo atsiųsti man knygų — priežastis, kaip matote, aiški). Taip tat mano reikalai toje srityje kuopuikiausi. Toliau. Baltarūbius namie permainydavau sykį per savaitę. Bet buvo laikai, kuomet aš dėvėjau juos mėnesį ir ilgiau... Netikite? štai ji jums ranka. Tat kodelgi dabar negalima būtų tiksliai 12 dienų (jeigu neklystų, tai nebus nei pusė mėnesio) palaukti. Kaip matote, su baltarūbiais pas mane taip-pat puikiai. Ot, tiesa, su mano batais tai vargas: dabar lietus, šlapia—taip ir apskreto jie purvais. Reikės valyti... O pinigai? su pinigais dar geriau. Gyvenu pas pažįstomą; pusryčiauju ir vakarieniauju taip-pat pas jį. Tik pietums išeina 25—35 kap. Deİko — paklauskite — nevalgau pietų taip-pat pas jį. Čia yra mažutytė priežastis, kurios aš nebepasakysiu...? taip tat visa pas mane ge-rai, visa puikiai... O dabar... bet Tamsta žiovanji.., Ne?... Puikiai... O dabar aprašysiu visą mano dieną, t. y., ką aš darau, kur vaikščioju, ir t. t. ir t. t.

Pabundu visuomet ar juokų, ar šnekėsio, ar draugų kumščių pažā-dintas apie 8 val. Tuoju keliuo: Pusryčius valgome visi drauge ir einame Užupio gatve į Didžiąją. Palei Zavadztkio knygyną atsiskiria vienas (jis ten darbuojas), Didžiosios ir Šv. Jono gatvių kerčioje nustojame dar vieno: jisai atvažiavo laikyti kvotimų vyrų gimnazijon. Paskui jau vienas žings-niuoju šv. Jono ir Trakų gatvėmis Didžiojon Pohulenkon, Pasteuro gydyklon. Daktaras priima nuo 9 ligi 10 val. Jeigu klientų dar nėra — priima ma-ne, ir po valandėlės „žengiu“ arba atgal, arba skaityklon, arba sodnan. 2—3 val. valgau pietus. 4 val. — vėl pas daktarą, iškur einu sodnan ir

7 ar 8 val. namon. Guliu 11—12 val. Štai ir visa mano diena. Ką Tamsta į tai pasakysi. Puikus gyvenimas... Vilnius, atkartoju, man visiškai nepatinka, išskyrus sodnus ir Pilies kalną. Kai atsimenu Linksmutę, „тишину нѣмую“ arba „в поздній час мы были с нею в полѣ“ (tiksliai tą pirmąją eilutę) — aš taip pykstu ant to kvailio šunies!

Tas laiškas taipogi mums gali parodyti ir jo stilių.

Pradėjo rašinėti 14 metų. Išpradžios rašė eiles ir į jų rašymą žiūrėjo, kaip į liuoslaikio sunaudojimą. Vienok toliaus į rašymą eilių ir prozos rimtai žiūrėjo ir labai apdirbinėdavo savo rašinėlius. Dažnai po kelius sykius perrašinėdavo, kad išdailinus šriftą. Svarbiausias jo veikalėlis, tai vertimas iš Gogol'io: „Gegužės naktis arba paskendusi“. Pasirašydavo: Simas Stepas. Nežiurint to, kad mirė vos 16^{1/2} m. teturėdamas, vienok savo raštelių paliko virš 100 psl. Dabar pažvelgsime į jo pažiūras į tikėjimą bei gyvenimą.

Pradžioj E. Steponaitis buvo karštas pasekėjas ir garbintojas ruso filosofo L. Tolstojaus. Tatai liudija jo laišakai ir vienu eilių. „Jezaus akys“ dedikacija:

„Pavedu brangiausiam
mano Išganytojui, broliui Kristuje,
Levui Nikolajevičiui Tolstojui“.

Jis buvo L. Tolstojaus išvertęs vieną veikalėlį lietuvių kalbon ir nusiuntęs „Draugijos“ redakcijon. Vienok tas jo straipsnelis „Draugijoje“ neatspausta, o jis pats buvo pakviestas pas kun. A. Dambrauską pasikalbėtų. Steponaitis atsilankė ir po pasikalbėjimo su minėtu kunigu pradėjo šalti nuo Tolstojaus, pamėgo gi kitą rusą-filosofą — palankų katalikystei Solovjevą¹⁾. Steponaitis po truputį vis grįžo katalikybėn ir mirė jau tikru kataliku.

Užbaigsiu šį straipsnelį M. Dagilėlio žodžiais.

Verk, tėvynel! vėl galiunų
Vieną užkasei kapuosl..
Argi greit išvysi sunų,
Kurs taip nuoširdžiai dainuos? „

A. Juška.

Spalių mėnesį.



¹⁾ Steponaičio dvasiškąją evoliuciją gan gerai nušviečia jo paties straipsnis „Pro domo sua“. Žiur. St. raštai 67—69 psl.

- c) Autorius „ veikalo: perskaičiau Maironį:
man patinka Pietaris.
d) savininkas „ savasties: kaimynas dega!
e) medžiaga „ daikto: pilna indauja sidabro.
f) talpinantis. „ telpamas: visą bliudą išsrėbė.

§ 55. Sinekdochos.

Sinekdocha tai toksai tropas, kur viena sąvoka užmainoma kita, pasirinkus tiekybės sąryšiu tarp tųdviejų sąvokų. Tiekybės sąryšys yra tarp dalies ir pilnaties, vienskaitos ir daugskaitos, tikybės ir netikybės, tarp gimties ir rušies. Pavyzdžiai: a) dalies vietoje pilnaties:

Šeimyna susideda iš penkių galvų; gyvena po vienu stogu; šeimynoje buvo 10 burnų; priaugę daugiau rankų.

Ant piršto akutė šviesi (*Maironis*).

Statysim krutinę už savo tėvynę.

b) Vienskaita vietoje daugskaitos ir atbulai: priešas pasirodė.

Keistučių ir Vytautų stokavome.

O paskui tie kontušai, robronai,

Volterizmas, prancozai, masonai...

Juk tai vis atavizmo ainiai!

O dabar viršžmogiai, dekadentai,

Mokslą uostę pirmiečiai-studentai...

Vis tai blizga naujai, nesenai. (*Maironis*).

Kad prancuzai per Lietuvą traukė,

Mūsų ponai ilgėdamos laukė,

Kad jiems valią išnaujo suteiks. *Maironis*.

c) Tikrybė vietoj neaiškumo:

Atšokusios nuo atkrantės, kitos net subirėjusios į *tukstančius* smulkučių lašelių, pasineria gelmėse ir tuoj vėl išplaukia šniokšdamos ir putodamos. *Bitė*.

d) Gintis vietoje rušies: Puiki šviesa pabėrė savo spindulius.

Atskirą sinekdochų rušį sudaro *autonomazija*, kurios esmė glūdi tame, kad vietoj netikro daiktavardžio vartojame tikrąjį. Pvzd.:

1. Iš jo tikras Molio Motiejus,
2. Tai mūsų Krezas.
3. Juos Magde Raseinių,
Plačiai už Kedainių,
Lig Vilniaus, Trakų ir Seinų,
Lietuviai vadina... *Maironis.*

§ 56. Hiperbolė.

Hiperbolė (perdėjimas) apsireiškia perdideliu — kartais iki nenaturalumui — padidiniu ar sumažiniu daiktų arba veiksmų, kad tuo padidinus vaizdingumą ir išpudį. Kasdieniniame gyvenime mes daug vartojame hiperbolių. Pvzd.:

beribės jūros; lavonų kalnais nuklota žemė; trynio tevertas; per nago juodumą.

Kaip sykį kirtu,	O jo kraujelių
Kaujas tekėjo,	Ligi kojelių,
Po jo kojelių	O ašarėlių
Zemelė drebėjo.	Lyg pažastėlių. <i>Liudies daina.</i>
Palaužė liemenėlį	
Kaip girioj ažuolėlį.	<i>Liudies daina.</i>

...Plačiai jo vardas pragarsėjo, kad jis pats vienas šimtus iškapojo, du tiek šyvu žirgeliu sumindė, kur jojo, ten tiltus grįžo, kur pasivertė — klonis nuklojo... *V. Krėvė.*

...Kaip žemele jojo, žemelė drebėjo, o nuo medžių viršūnėlių žali lapai krito; kaip ristele bėgo, vėjelį aplenkė. *V. Krėvė.*

§ 57. Ironija.

Ironija buna tuomet, kad tyčia vartojama žodžiai su priešinga prasme tam, ką norima pasakyti, pajuokai išreikšti. Taip antai apkvailiam žmogui sakoma: tai gudruolis! Arba:

Svočiutė rožė;	
Svočiutė lelija,	
Kodel tavo, kodel tavo	
Pagurklėlis gurkso?	
Kaklelis storas?	
Pas mečiutę augau,	
Zalią tešlą valgiau:	
Delto mano, delto mano	
Kaklelis storas.	<i>Liudies daina.</i>

Mūsų dainose pasitaiko visai savotiškas ironijos reiškinimas veiksmazodžių pasigaunant Pvzd.:

Išėjo tētušis, iškuprino;
Pučkelė prie šono: ten dyrino.
Ištelėjęs betupint, pavilbino;
Atlaužęs žvirblytį, nubildino.
Parvežė brolyčiai, pargingzdino,
Ivilko nuo rogių, įčiunčino;
Nupešė dukrytės, nudulkino;
Iškepė mamuzė, iščirškino.
Inešė sesytės, įstyrijo,
Pastatė ant stalo, parėplino...

(*Liaudies daina*).

Jeigu pajuoka buna skaudi, sujungta su paniekinimu
arba pasipiktinimu, tnomet turime sarkazmą. Pvzd.:

Dabar jų tėvynė —
Ne mūsų tėvynė!
Jų norai — ne mūsų sapnai!
Prabočius pragėrę,
Sau Magdę sutvėrę
Endekų tikri avinai!...

Meironis.

Apsaugok ir nuo skystapročių,
Kurie, raidžių bent kiek palaižę,
Jau besiskaito tarp galvočių,
Lyg visą išmintį išaižę!
Doros nesekdami tėvų,
Nulibę sau nemaž dievų,
Tik vieno Dievo nebemato,
Nes knistis dumbluose paprato.

Meironis.

§ 58. Figūros.

Pagaliau, paskutiniu būdu, kurio pasigaunant priduo-
dama kalbai vaizdingumo ir graudingumo, yra figūros.
Figuromis vadinasi tokie išsireiškimai, kuriuose rašytojas
jausmų pagautas, nutolsta nuo paprastųjų išsireiškimo bū-
dų. Figūros, kilusios iš gilaus jausmo, ir skaitytojuje su-
kelia tam tikrą upą ir padaro savo įspūdį.

Dažniausia sutinkama šitokios figūros:

1. Kreipimasis (apostrofa),
2. pakartojimas,
3. sutvirtinimas arba laipsniavimas (gradacija),
4. priešprieša (antitezė),
5. nutylėjimas,
6. elipsė,
7. užklausimas,
- ir 8. šaukimas.

§ 59. Kreipimasis arba apostrofa.

Sitoji figura pasitaiko pas labai sujudintą žmogų, kuomet jis, jausmo pagautas, kreipiasi į Dievą ar į kitus daiktus klausimo ar šaukimo pavidale. Pavyzdžių lengva rasti pakankamai:

1. Tu, Augščiausi, skasčiausias mano
meilės šaltinis! *Maironis.*

2. Broliai Lietuviai! auštančią dieną
Mūsų nors sūnų vis gi išvys;
Griaukime amžiais užverstą sieną.
Norint gailėtus jos beprotys!

Maironis.

3. Tėvynės dainos, jūs malonios!
Taip širdį žadinat saldžiai!

Maironis.

4. Girios tamsios, jūs galingos!

Maironis.

5. Vai, tu, sakal - sakalėli,
Margasis paukšteli,
Pasakyki, paukštužėli,
Ko taip labai liūdi?

L. Gira.

6. Ei, dienos, dienos slaptingos, meilios,
Kur ramios tekėjot!
Ei, vietos, vietos malonios, dailios
Kur dainių mylėjot!

Vaitkus.

§ 60. Pakartojimas.

Pakartojimo figura vartojama, kuomet autoriaus mintis labai kuo užimta, arba jei norima kokiam-nors dalykui ypatingos įiegos suteikti, tuomet tai kartojama kelis kartus tas vienas žodis, tai visas sakinys. Ypač daug pakartojimų mūsų liaudies poezijoje. Pvzd.:

1. Aš paprašyčiau
mano brolių,
kad numindžotų
mano vargelį;
kad numindžiotų
mano vargelį,

kad sukaptų
šviesiais kardeliais.
Mindžiot mindžiojo,
kardais kapojo,—
— mano vargelis
nieko neboja.

Mano vargelis
Nieko neboja:

labiau bujoja,
lapais lapoja.

Lapais lapoja
šakoms šakoja,
mano vargelis.
nieko neboja,

(Liaudies daina).

2. Tada nemindžiota liežuvio,
Nei dainų mūsų Lietuvos;
Tada negundinta lietuvio
Jieškoti meilės svetimos;
Tada už auksą nemylėta:
Tada už dainą nemokėta.

Maironis.

3. Kur žemčiūgai, žalios rūtos, kur raiba gegutė,
Ten tėvynė, ten sodybos, ten sena močiutė.

Maironis.

4. Tik gaila jai kranto, vainikais išpinto,
Tik gaila tų dainų, kur skamba skardžiai,
Tik gaila jai ažuolo, amžiais auginto,
Kurs kalba jai meilę kas naktį saldžiai.

Maironis.

Labai dažnai pakartojimams lietuvių kalboje vartojama antroji nepasakojamojo reiškimo lytis, tai lyg būtų augščiausias veiksmazodžio laipsnis: pvzd.: bėgte - bėgo, rėkte-rėkė ir t.t.

Gali būti prasmės pakartojimų, kuomet sugretinama sinonymai, ypač daug tokių pakartojimų liaudies tveryboje (raudose). Pvzd.:

5. Ai, mudu du broleliu,
broleliu siratėliu,
eiva, brolužėli,
baltas dobilėli,
tėvelio atlankyti.

Kelki, mūsų tėveli,
tėveli, širdužėli,
kelki, tėvužėli,
mūsų širdužėli,
priimk ir mudu drauge.

Rauda.

6. Atmink per amžių miško tylą,
Atmink vėjelio dulsią bylą,
Atmink tą gražųjį žalvarnį,
Juokingą rimtą pievų garnį!

Vaitkus.

7. Gražu, kada teka aušrelė raudona
Ir žadina mūsų mieguistą žemele,
Ir mišką, ir lauką, ir sodžių, ir kelią,
Ir mūsų širdyje gyvenimo kelia...

L. Gira

8. Ne vėjai užė,
Ne šiaurūs pūtė,
Ir ne giružė
Verkė, dūsavo —

Tai tiktai savo
Skūsdama dalią,
Verkė jaunojo,
Verkė našlėlė,
Verkė raudujo
Gaillai begalo...

L. Gira.

9. Ar nemiela ši šalelė,
Ar gal nevaisinga?
Ar nėra gal tau viotelės
Lizdeliui susukti?

Ar neplatūs gal laukeliai,
Ar žemai saulėlė, —
Ar nėra tau kur skrajoti,
Laimužėle džiaugtis? *L. Gira.*

Prie pakartojimų reikia priskaityti ir paralelizmai, kuomet viencdai paskirstome žodžius dviejuose sakiniuose. Paralizmuose mes, tarytum, pakartojame ištisus vaizdus. Būna, kad ištisas veikalas — paralelizmas. Pavyzdžiu gali būti Liudo Gira—„Gailioji dalelė“—(Žiur. L. Gira—Tėvynės keliais... pusl. 29—33).

§ 61. Sutvirtinimas arba laipsniavimas.

Sutvirtinimą arba laipsniavimą (gradaciją) turime, kuomet reiškiamo mintis prisilaikydami eilės jų svarbumo, jų įtikrinimo spėkos. Paprasčiausio laipsniavimo pavyzdys.

Aš tau sakiau dešimts, dvidešimts, šimtą kartų.

Arba:

Vargas lapoja,
Vargas šakoja,
Vargas vartelinos žydi.

Liaudies daina.

Arba:

Aš to nesakiau, net nerašiau; ne tik kad nerašiau, bet ir nebuvo pasiuntiniu; maža to kad nebuvo pasiuntiniu, bet nei nepatariau Tebėms (Demostenes—bylą „Apie vainiką“).

§ 62. Priešprieša arba antitezė.

Kartais sugretinama priešingumai tuo išskaičiavimu, kad kiekvienas jų padarys didesnį įspūdį. Pvzd.:

1. Atsegė vainiką
kaip žiedelį;
uždėjo nuometą,
kaip lauželį!

Vainikas dainuoti
perdainuotas,
nuometas dusauti
perdusautas.

Vainikas nupintas
jaunų seselių
nuometas pasiutas
senų bobelių.

Liaudies daina.

2. Tu—Jehova, aš menkas! Aš menkesnis už menką.
Tu švenčiausių švenčiausis! Aš vien nuodėmė—griekas.
Tu sutvėrei pasaulį, nors Savęs Tau užtenka,—
Aš po žemės pakalnę bevyniuojuos, kaip sliekas. *Maironis.*
3. ...be Dievo nerasi žmogaus:
Tik vieno Jisai — karalystėj' Dangaus,
O kito—po žemę replena“. Jaunoji Lietuva—*Maironis.*

§ 63. Nutylėjimas ir elipsė.

Nutylejimo figura apsimėškia žodžių ir ištisų sakinių apleidime ir vartojama tuomet, kada pas sujudintą žmogų vienas jausmas greitai seka kitą, viena mintis—kitą, tarytum, nespėjama susiburusios mintys reikšti žodžiais.

Pvzdž.: 1. Man spaudžia širdį... Namon!!
Nuožmus, ba sus reginys!..
Steptinos, žūriu tolimon —
Išnykęs... Tamsa vien akys'...

Vaitkus.

...Dabar nuo pat ryto
Ikšiol nesivilkusi apdaro kitol
Plaukai pasišiausę, kaip šiurpės, nuo vėjo;
Krutinė... Čia verkti Jadvyga norėjo.

Maironis.

Elipsė (išleidimas) panašus į nutylėjimą, tiksliai tokio skirtumu, kad elipse apleidžiama žodžiai, lengvai savokiamieji, kad suteikus kalbai daugiau aukštumo ir ryškumo.

Pvzdž.: 3. Kam raudos ir verksmas prie grabo Mesijo?
Raminkis pasaulė visa.
Kas neša gyvatą, tas mirti nebijo;
Jo garbei—tik dvasios tylą!

Maironis.

4. Tėvai mūsų nuo amžių sandaroj gyveno,
drauge gimė ir augo ir drauge paseno;

Štai ir dabar vienokia mus laimė sutiko:
man—retežis ant kaklo,—tau pančiai paliko.

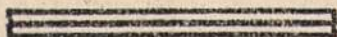
S. Stanevičio.

5. Aplinkui — nė balso.

6. Tekėjimas kraujo. širdies tik plakimas,
Kuriems nebužilgo—kapail...

Maironis.

(T. b.).



T A I K A.

Ei, taika, tu, šaukia
Zmonija visa, —
Kada sužibėsi
Ramybės šviesa?

Ar greitai sulauksim
Laimės spindulių,
Ar greitai nebjausim
Širdyje dyglių?

Tai sunku atspėti,
Sunku sužinot...
Gal ilgai dar reiks mums
Vargt, kentėt, kovot...

Bent tėvynėj mūsų
Kitaip šiandien yr',
Nerasi ramumo,
Ašaros tik bir'.

Dar tebsiaučia liutis
Patrankų baisi,
Stukso dar padangė
Lietuvai tamsi.

Visi kenčia, velka
Nelaimių naštas,
Visi jas pažįsta
Karo atneštas.

Bet ir jam bus galas
Rasit netoli,
Nušvis vėl padangė
Rami ir tyli.

Pranyks kulų krušos,
Pranyks ir vargai,
Nudžius ašaroti
Žmonijos takai.

Kelmis.



VASAROS RYTAS.

Dar saulutė ką tik teka,
Traukiu jau į lauką,
Nuo plakimo dalgių garsas
Oru skrieja, plauko.
Dar girdėtis, kur burelis
Saldžią dainą traukia,
Visi šieną linksmai kerta,
Pusrytėlių laukia.

Tirštas rankas žeme slenka,
Gražią dieną lemia,
Spindulėliai aiškiai šviečia,
Kur buvo aptemę.

Piemenėlis, nor ligšioliai
Buvo nematytas,
Dabar aiškiai pasirodė,
Net ir jo trimytas.

Vėversėlis taipgi matos,
Kurs augštai čiulbėjo,
Kurs berneliams šienplovėliams
Dainuoti padėjo.

Nuo žolelių sidabriniai
Baig' lašeliai nykti,
Štai jau šaukia šeimininkė,
Reik viskas palikti.

Ten juos laukia barščių bliudas
Ir mėsos dar kšnis
Ir vanduo asoty šaltas
Už vyną gardesnis.

Vėl triukšmingas dalgių garsas
Girioj suskambėjo
Bešienaudami berneliai
Valioti pradėjo ...

Kelmis.



ALPIŲ KELIAS.

(Iš A. N. Maikovo).

Štai ant kalno medžio kryžių
Puošia ryto spinduliai,
Ir vaikelis atsiklaupęs
Prieš jį meldžiasi dailiai:

Pasimelski, švent's mažyti,
Ir už vargšus keleivius,
Už pasilgusius tėvynės,
Už dorus ir už piktus.

Pasimelski ir už tą, kurs !
Dar kelionę ilgą tur:
Kurs su širdžia pilna meilės
Žemėj vienas sau visur.

Lietuvis.



IŠ A. N. MAIKOVO.

Pievos mirga nuo gėlelių,
Danguje šviesa banguoja,
Vieversių šimtai žydriose
Dausose bečiruliuoja.

Tik vidudienio šviesoje
Giesmininkų nematyti...
Taip ir jaunos viltis širdį
Džiugin, ved į laimės sritį...

Iš kur tie balsai jų plaukia,
Nežinau ašai teisingai,
Bet klausydams jų į dangų
Aš žvelgiu visad džiaugsmingai.

A. J.



Lietuvoj likusiems Ateitininkams¹⁾).

DRAUGAI,-ĖS!

Jau ketvirtai metai, kaip skiria mus ištremtus Rusijoje nuo Jūsų likusių tenai brangioj Tėvynėj, baidi geležinė siena. Nei žodžio, nei žinėlės negauname mes nuo Jūsų, kaip gal negaunate ir Jus nuo mūsų. Bet ir per geležinę sieną išsimuša kartais vienas, kitas silpnas, neaiškus balsas. Mes žinome, kad pirmiau ėjusis mūsų, Ateitininkų organas „Ateitis“ ir dabar nenustoja ėjęs. Mes tikime ir tvirtai tikime, kad Ateitininkų, organizacija taip pat nėra išnykusi, bet gal uoliau dirba, nei kaip pirmiau. Šita mūsų viltis duoda dar daugiau energijos ir pasišventimo kilniam Ateitininkų tikslui atsiekti — „Visa atnaujinti Kristuje“.

Draugai,-ės! Sunkus ištremimo metai Rusijoje nenuslopino mūsų dvasios. Tvanki Rusijos atmosfera nenutolino mūsų nuo pastatyto idealo, bet dar labiau suvienijo mūsų jėgas, dar daugiau duoda pasišventimo ir atsidavimo darbui.

Vos išvažiavę iš Lietuvos, mes pamaži pradėjom rūpintis, kad sudarius Ateitininkų kuopas ten, kur yra moksleivių būriai. Iškart darbas ėjosi nelabai pasekmingai. Daugiausia moksleivijos susispietė Voroneže. Čionai Ateitininkai pirmi pradėjo gyvuoti. Pamaži, kuopelė prie kuopelės pradėjo augti ir tokiu būdu susidarė žymus Ateitininkų skaičius. Tąsyk pradėta buvo rūpintis, kad užmezgus ryšius su kitų miestų Ateitininkais. Darbas nelengvas. Laiškais susirašinėti buvo pavojinga, nes galėjo Rusijos žandarai sugauti. Del to sumanyta siųsti delegacijos į vieną kitą miestelį, ir tokiu būdu susidarė ryšiai su kitų miestų Ateitininkais. Toliau, paslapta pavyko susaukti Rusijos Ateitininkų konferenciją, birželio 1 dieną 1916 m., kuri ir sudarė vieną Rusijos Ateitininkų organizaciją. Ten pat buvo sumanyta ir nutarta leisti savo menesinį organą „Ateities Spindulius“, kurie iki šių dienų gyvuoja. Viso išleista pakol yra 16 numerių.

Ateitininkų organizacija diena iš dienos auga ir stiprėja. Ji turi savo centrą Voroneže ir apie dešimtį skyrių kituose miestuose. Viso Ateitininkų apskaitoma virš 400 žmonių. Išsi-dirbę turime sau istatus, kuriais ir vadovaujamės, nes senieji įstatatai paliko Lietuvoje ir jų mums neteko ne vieno ekzamplioriaus.

¹⁾ L. K. M. Ateitininkų Organizacija Centro Taryba № 12. Voronežas, varario 23 d. (n. st.). 1918 m.

Galop, ilgai sloginantis Rusijos carizmo jungas tapo numestas ir mes įgavome laisvės. Laisvais pasijutę, pradėjome dar energiau dirbti ir dabar jau turime gan didelę įiegą ir žymią įtaką į lietuvių gyvenimą. Birželio mėnesį 1917 m. buvo susaukta jau viešai Antroji Rusijos Ateitininkų konferencija, kuri papildė organizacijos įstatus ir nustatė busimojo veikimo planą. Sausio mėnesį 1918 m. buvo susauktas Rusijos Ateitininkų kuopų ir įstaigų Atstovų pasitarimas, kuris išdirbo planą darbui sugrįžus į Lietuvą ir taip pat grįžimo būdą. Beto susitvėrė patiemis moksleiviams besirūpinant Ateitininkų susiśelpimo fondas, kuris teikia paskolas mokslus einančiai moksleivijai — Ateitinkams. Jau dabar jis suteikia pagalbą moksleiviams, kurių materijalis padėjimas yra sunkus. Nors pamaži, bet Fondas auga, palaikomas visokiais būdais pačių moksleivių ir remiamas visuomenės aukomis. Dabar jisai turi virš 10.000 rub. kapitalo.

Tiek, trumpai tariant, apie mūsų darbą. Žinoma, trumpame laiške nėra galima ne manyti, kad visa kas yra mūsų veikiamą, ar nuveikta išdėsčius.

Tvirtai tikimės, kad gal greitai laiku baigsis šis visų nepakenčiamas karas, kad greitai iširs geležinė siena, kuri mus iki šiam laikui atskirusi laiko ir kad mes greitai galėsime pasimatyti ir susijungę į vieną brolišką šeimyną — Ateitininkų Organizaciją, — dirbsime Kristaus ir Tėvynės labui. Nekantriai laukiame tos valandos, kuomet spausime viens kitam ranką, tarsim pasveikinimo žodį. Laukiame iš Jūsų broliško patikimo ir priėmimo. Tikimės, kad išstremtų Tėvynės sūnų Jus ne teiksėtės atmesti, bet maloniai priimsite į mūsų Tėvynę, kuri tiek iškentėjo ir kurią Jus sunkioj valandoj neapleidot.

Rusijos Ateitininkų vardu.

Ateitininkų Centro Taryba Rusijoje.

A. a. draugo Adomo Pakalnio atminimui.

Apgailėję pereitą vasarį draugo Teofilio Juknevičiaus mirtį netrukus gavome žinią iš Troškunų, kad netekom ir antro draugo Adomo Pakalnio.

A. a. Adamas yra gimęs 1894 metais kovo 25 d. Kalčiuose Troškunų parapijoje, gana pasiturinčioje šeimynoje. Tai

davė jam progos eiti į mokslus, juoba kad nepertoli buvo Panevėžio realinė mokykla, kurią jis ir baigė 1913 m. Kad ir jautėsi čia besimokindamas fiziškai nusilpnėjęs, tečiau realinės mokslo jis nemanė tenkintis. Taigi laiko kvotimus, kad pastojus universitan. Tuotarpu mūsų kraštą užklumpa karas. Kelias į universitą lieka uždarytas.

Bet tuo pačiu laiku netoli Troškunų Vašakėnų dvare įsikuria atkeltoji iš Kauno Žemaičių Seminarija. Tai buvo vienatinė augštesnė mūsų krašte mokykla. Nabašninkas jon pastoja 1914 m. Čia tai mes pirmą sykį ir susipažinome su a. a. draugu Adomu.

Kaip per visą savo trumpą amželi, taip ir seminarijoje jis pradeda uoliai darbuotis, nežiurėdamas, kad jo nekoki sveikata sunkiose aplinkybėse ima palengvėl nykti. Po metų karo audrai persikėlus ant Dauguvos krantų, seminarija išsiskirsto, mokslas joje dviem metam pasiliauja. Nebegalėdamas pats toliau mokintis, a. a. Adomas, kaip ir daugelis kitų klierikų, pasilikęs savo tėviškėj, imasi, įkurtoje Vašakėnų dvare mokykloj mokytojauti. Bet po kelių mėnesių, sveikatai žymiai sumenkėjus, jaučiasi nebegalįs toliau varyti šį naudingą darbą—ir atsisako nuo jo.

1917 metais pašauktas seminarijon jis jau nebeatvažiavo, kadangi liga, matyt, buvo išplėtus ant jo galvos mirties šmėklą. Galop pereitą vasarį šių metų, kaip jau minėjau, aplankė mus liudna žinia, kad vėl netekome vieno iš daug žadėjusių mūsų draugų. Jo vietoj atsirado kapinėse naujai supiltas smilčių kaubarėlis... Tečiau draugo Adomo gyvenimas nebuvo betikslis. Jis triusė dirbo, kiek galėjo, taigi ir tikimės, jog Viešpats netik suteiks jam amžiną atilsį, bet ir gausiai atlygins nevien už jo gerus darbus, bet ir už gerus norus, kurių, deja, jis ne iš savo kaltės nesuskubo įvykdinti.

M-ls. P.

Draugėms-moksleivėms žodis.

Nepaprastais laikais gyvename, nēr ką kalbėti..... Ketvirtį metai siaučia neregėtai - negirdėtai baisus pasaulio karas...

Zuva milijardai turto, milijonai žmonių gyvasčių....

Milžiniškos valstijos griūva, ir ant jų griuvėsių kila naujos...

Ir mūsų daug prisikentusi tėvynė Lietuva per kraujo ir ašarų juras iriasi prie naujos gėdynės krantų...

Neabejotina, kad Lietuva žengia į naują gyvenimą. Ir visi kas gyvas jau sujudo - sukruto tan naujan gyvenimui ruoštis.

Ruoštis naujan gyvenimui, laikas atėjo jau ir mums, mielosios draugės - moksleivės!

Gyventi taip ilgiaus, kaip ligšiol didumoj mes gyvenome, jau niekaip nebegalima.

Gana jau bus vaikymosi tų visų tuštybių, kurios kiekvienai mūsų pergerai pažįstamos, kad dar jas vardais pavadinus! Gana to viso gyvenimo paviršutinumai! Gana protinio snaudulio! Gana dvasinio merdėjimo! Gana dorinio apsileidimo! Gana, jau gana visa tai!

Mėtas, jau metas pradėti kitas gyvenimas! Gyvenimas su sąmone, gyvas, rimtas, tikrai žmoniškas, nebepaprastas gyvuliškas!

Metas pamojus netik į visą nedora, bet ir į visą niekingą, tuščią, nerimą, nekilnų, pradėti siekti visa kas yra vertinga, rimta, kilnų.

Metas pradėti susiprasti, įgyti daugiau žmoniškos sąmonės, imtis giliau mąstyti, rimčiau elgtis, stropiau dirbti ir uoliau prakilnių idealų siekti.

Metas susirupinti daugiau savo vidaus tobulumui, negu savo paviršiaus gražumui! Daugiau rūpintis savo sielą skaidrinti, negu savo kūną dabinti!

Mūsų vienintelis tikslas tebūnie siekimas tos tobulybės, kokia esti patsai mūsų Sutverėjas.

Taip save pasistačiusios, mes mielos seselės, nesikišdamos į viešojo gyvenimo trukšmus, dirbkime tylų, ramų, netrukšmingą savo vidaus kultūros ir tobulinimosi darbą.

Tuo tikslu subruskime stropiai mokintis, rimtai elgtis, uoliai Dievo malonėmis naudotis, širdyse daug dorybių užsiauginti angeliškai skaiščiai gyventi.

Pavyzdžiu mums tebus pirmiausia Švenčiausioji Mergelė Marija, pasirinktoji mūsų Globėja, buvusi tokios skaistybės, kad Dievo motina buti nusipelnusi.

Paskui visos didžiosios mūsų pirm takinės šventosios ir palaimintos mergelės, kurių gyvenimas aiškiausiai parodė, kokius didelius dvasios darbus gali nuveikti ir silpnutės kunų mergaitės. Su gyvenimu tų garbingų mūsų pirm-takinių, ypač su jų jaunystės dienomis, stengsimės, draugės, arti susipažinti.

Pagalios, pavyzdžiu mums tebunie ir visos kitos netolimos praeities ir dabarties, tikrai rimtos katalikiškojo gyvenimo veikėjos, taip pat mokslo ir literatūros darbininkės, be luomų tautų, ar kilmės skirtumo.

Tokiais tai naujais keliais kviečiame jus eiti mielosios draugės moksleivės!

Nelengvas tai kelias, ypač pirmoji pradžia. Čia mums ypač teks girdėti iš šalia nemaža pašėpimų ir priekaištų, kurie mums bus labai skaudūs. Paskui senieji mūsų nyse išgyvenusieji įpročiai trauks mus senais keliais. Vieniems ir kitiems atsispirti, reikės nelengvos vidaus kovos...

Bet atsiminkime, kad be atsidėjimo, be truso, be pasiaukojimo jokia vertybė pasaulyje nesutverinama. Mes gi pasiryžusios siekti augščiausios žemėje vertybės, sielos šventumo, neprivalome nusigąsti ir čia reikalingo truso bei atsidėjimo.

Nelengvas tai kelias, bet užtat vieninteliai tikras, be klajojimų šalykelėmis. Pameginkime tik juo žengti viena-antrą žingsnį, o įsitikinsime, kad mūsų užsidėtoji Kristaus našta yra lengva, o Jo jungas saldus. Ir pajusime savo širdyje tojo tikrojo dangiškojo džiaugsmo ir pasitenkinimo, kokio joki kiti laikini smagumėliai niekuomet mums nėra davę.

Tais keliais žengdamos, turėsime tyro, saldaus džiaugsmo ne tik mes pačios, bet džiuginsime taip-pat ir mūsų mokytojus, kurie daugel truso padeda mūsų protą šviesdami, džiuginsime ir mūsų tėvelius, kurie ir šiomis sunkiomis karo sąlygomis mus mokslan leidžia, pagalios bus džiaugsmo ir visuomenei, kuri turės pamato tikėtis iš mūsų naudingų ir prakilnių ateities darbininkių. Taip tatai, draugės, naujindamosi pačios, naujinsime ir visa su kuo susidursime. Ir tiktai taip atsinaujinusios dvasia busime vertos įžengti į naują Lietuvą.

Taigi, mielosios draugės - moksleivės, ilgiaus taip gyventi kaip daugumoje gyvenome ligšiol nebegalima! Naujon Lietuvon privalome žengti naujais keliais! Nauji keliai pripildys mus nauja dvasia! Tad naujon Lietuvon, naujais keliais, nauja dvasia! Tepadeda Dievas mums ir jums!

Draugė.



Bibliografija.

Die weise Jungfrau. Gedanken und Ratsch'äge von P. Adolf Doss S. J. Für gebildete Jungfrauen bearbeitet von Heinrich Scheid S. J. 11 Auflage.

Knygelė pilna gražių minčių ir patarimų mergaitėms. Išvisa joje 130 straipsnelių, paskirstytų trimis skyriais – atsiverimas, pažanga, pabaigimas. Išleista knygelė labai gražiai. Pradžioje paveikslėlis, vaizdinantis, kaip Kristus prikelė mirusią mergaitę, Jairo dukterį (Žiur. Šv. Morkaus Evang. 5 sk.) Delei knygelėje esamųjų minčių ir patarimų gražumo, ji jei ne visa ištisai, tai bent svarbiausieji jos straipsneliai vertėtu lietuviškai išversti.

Draugė.

„Motinėlei“ paaukojo.

Kun. Račiunas	25 r.
Kun. V. Ambraziejus	25 r.
Kauno gimnazistai	11 r.
A. a. Petronėlė Runkalė	10 r.
P. Antanas Skripkauskas	10 r.
Kun. Pukys	25 r.



Redakcijos atsakai.

Dr-ui Gabr. Taučiui „Ateitininkus Rusuose“ mielu noru įdėsime 5-n n-rin. Ačiu.

Dr-ui Lietuviui. Tamsta nežinai elementariausių eiliavimo taisyklių. Taigi atsiųstomis eilėmis negalime pasinaudoti, atskyrus „Alpių kelią“, kurį gerokai ištaisę dedame.

Dr-ui A. Juškui. Ačiu už straipsnius ir korespondencijas. Meldžiame ir toliau šelpti mus savo raštais.

Dr-ui A. L—pai. Dar nepasivėlinai. Kvotimai tebus nuo 15 balandžio, lig 1 gegužlo. Apie tai jau pranešta „Vienybės“ 8-me n-je.

Dr-ui E. Doniui „Miško karalių“ siek tiek ištaisę įdėjome 3-n n-rin.

Dr-ui A. Janulaičiui Trigonometrijos vadovėlis tikimasi užbaigti 1 liepos, veliausiai 1 rugpiučio. Logikos vadovėlis jau užbaigtas, belieka pagaminti vien logiškų uždavinių rinkinys.

Dr. A. Brakui. Kad ir buvo „At.“ rašyta apie dainas (žiur. „At.“ 1911 m. Jiešmantos ir Rutelės straipsnius), tečiau ir tamstos straipsnį sunaudosime. Ačiu.

Dr-ui Kr—čiui. Ateitininkų atsišaukimą dedame šin n-rin. Ačiu.

Dr-ui Bijunui. „Vyrus“ bent kiek ištaisę sunaudosime. Kiti dalykėliai silpnoki.

Dr-ui P. R—ui. „Trioletą“ įdėsime, bet draug laikome savo priederme perspeti Tamstą, kad labai dažnai šiaja forma pridengiama minties tuštuma.

Redaktorius ir leidėjas

PR. A. DAMBRAUSKAS.

Saliamono Banaičio spaustuvė Kaune Litzmann'o gatvė № 34.

PO TRUMPOS PERTRAUKOS

== „ATEITIS” ==

nuo 1 Liepos 1916 m. eina kas mėnuo sąsiuviniais 2 spaudos lankų didumo.

Išėjusiuose ligšiol 18 numeriuose įdėta nemaž rimtų straipsnių, gražių eilių, dailių vaizdelių ir įvairių žinių, naudingų nevien moksleivijai bet ir mokytojams, kunigams bei šiaip jau inteligentams.

Šie 18 numerių išsiunčiama už 7 markes.

Su užsakymais kreiptis šiuo adresu: **KOWNO**

Litzmannstr. 34 ANTON KNIUKSTA.

Tuo pat adresu meldžiama ir pinigai siųsti.

„Ateities“ užsisakymo sąlygos.

1918 metams.

„Ateitis“ galima užsisakyti kiekviena-me pačtos skyriuje mokant pusmečiui (nuo 1 sausio lig 1 liepos š. m.) 2 marki 40 fen. Atskiras „Ateities“ n-ris mokama 35 fen. be atsiuntimo, 40 f. su atsiuntimu.

„Ateities“ Administracija.

Savaitinis laikraštis

„VIENYBĖ“

vėl pradėjo eiti iš Kauno nuo 1918 metų pradžios.

„Vienybė“ aiškina tikybos, tautos, politikos, ūkio reikalus, rupinas duoti kuodaugiausiai žinių. atsiliepti į visus svarbiuosius gyvenimo reikalus. Netrukus gal prasidės naujas gyvenimas, laikraštis kiekvienam bus butinai reikalingas.

Laikraštis yra siuntinėjamas pačta arba geležinkelio, iš tenai jisai patiems skaitytojams reikia atsiimti. Todėl geriausia apylinkės skaitytojams užsirašyti vardu vieno keno nors, kas atsiimtų laikraštį iš vietinių įstaigų ir padalytu jį skaitytojams. Seniesiems „Vienybės“ skaitytojams laikraštis bus siuntinėjamas į parapijas, per tiek mėnesių, už kiek jų liko iš seniau užsimokėta, skaitant pagal naują kainą. Senųjų skaitytojų, kurie yra persikėlę kitur, prašoma atsiųsti savo adresus.

Sandarbininkai ir laikraščio ėmėjai gali laikraščio dalykuose susirašinėti su redakcija lietuviškai, siuntinėti lietuviškus rankraščius ir korespondencijas. Adresas raštams:

An die Deutsche Feldpost 209 Pressestelle Ob. Ost III für „Vienybė“.

Pinigai užsisakant laikraštį siųsti šiuo adresu:
An die Zeitschrift „Vienybė“ Litzmannstr. 34 Kowno

Kaina už laikraštį: mėnams 8 markės (4 rubliai), pusmečiui—4 markės (2 rubl.), trimis mėnesiams—2 marki (1 rubl.). Atskiras numeris 20 pfenigų (10 kap.).

Kviečiame visus užsisakyti ir platinti
„V i e n y b ė“,

„Vienybės“ Redakcija.